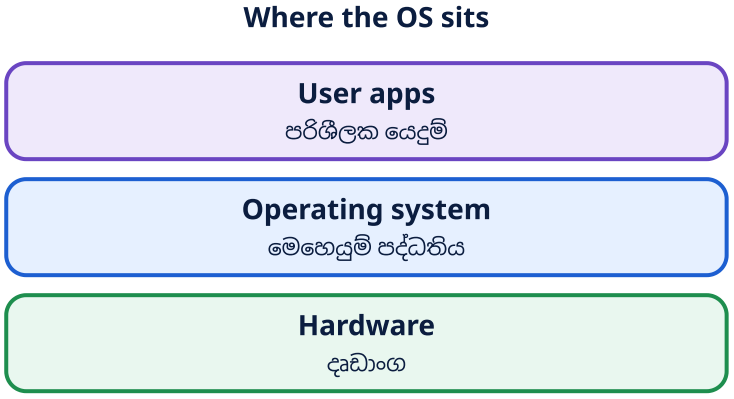
12 ශ්‍රේණිය A/L ICT · පාඩම 5

5.1 මෙහෙයුම් පද්ධති හැඳින්වීම: අවශ්‍යතාව, කාර්යයන් සහ වර්ගීකරණය

විෂය නිර්දේශය 5.1. මෙහෙයුම් පද්ධතිය (OS) යනු ඔබ සහ දෘඩාංග අතර සිටින පද්ධති මෘදුකාංගයයි. එය අතුරුමුහුණත් සපයයි, ක්‍රියාවලි සහ සම්පත් කළමනාකරණය කරයි, යන්ත්‍රය ආරක්ෂා කරයි. මෙම කොටසින් **OS යනු කුමක්ද**, කෙටි **ඉතිහාසය**, **ප්‍රධාන කාර්යයන්**, සහ OS වර්ග **වර්ගීකරණය** (එක පරිශීලක, බහු පරිශීලක, බහු-කාර්ය, බහු-ත්‍රෙඩ්, තත්‍ය කාලීන සහ කාල බෙදාගැනීම) ඉගෙන ගනී.

1. මෙහෙයුම් පද්ධතියක් යනු කුමක්ද?

OS නැතිව සෑම ගොනුවක්, තිරයක් සහ යතුරු එබීමක් සඳහා ඔබ CPU සමඟ යන්ත්‍ර කේතයෙන් කතා කරයි. OS යනු **කළමනාකරු** ය: එය දෘඩාංග විස්තර සඟවා ජනේල, ෆෝල්ඩර, මුද්‍රක සහ යෙදුම් ලෙස ආරක්ෂිත පෙනුමක් දෙයි.

OS යෙදුම් සහ දෘඩාංග අතර සිටී

💡 උදාහරණ: **Windows**, **macOS**, **Linux**, **Android**, **iOS**, සහ Ubuntu හෝ Windows මත පාසල් රසායනාගාර.

2. OS හි කෙටි විකාශය

- මුල් යන්ත්‍ර (1950s): **OS නැත** – ක්‍රියාකරුවන් එකවර එක් රැකියාවක් අතින් පූරණය කළහ.
- කාණ්ඩ පද්ධති: පන්ච් කාඩ් මත රැකියා එකතු කර **කාණ්ඩයක්** ලෙස ධාවනය.
- බහු-ක්‍රමලේඛනය: රැකියා කිහිපයක් මතකයේ තබා එකක් I/O රැඳී සිටින විට CPU **අලස නොවේ**.
- කාල බෙදාගැනීම: පරිශීලකයින් බොහෝ දෙනෙක් කෙටි **කාල කැබලි** වලින් CPU බෙදා ගනී.
- පුද්ගලික සහ ජංගම OS: GUI ඩෙස්ක්ටොප්, පසුව නිරන්තර බහුකාර්ය ස්මාර්ට්ෆෝන්.

3. OS හි ප්‍රධාන කාර්යයන්

අතුරුමුහුණත්
CLI (විධාන) සහ GUI (ජනේල, අයිකන, මෙනු) මගින් මිනිසුන්ට සහ වැඩසටහන්වලට යන්ත්‍රය භාවිත කළ හැක.

ක්‍රියාවලි කළමනාකරණය
ක්‍රියාවලි සාදයි, කාර්ය සටහන්ගත කරයි, මාරු කරයි සහ අවසන් කරයි (5.3 හි ඉගෙන ගනී).

සම්පත් කළමනාකරණය
CPU, මතකය, තැටි සහ උපාංග වැඩසටහන් අතර සාධාරණව සහ ආරක්ෂිතව බෙදා දෙයි.

ආරක්ෂාව සහ ආරක්ෂණය
ගිණුම්, මුරපද, අවසර සහ වෙන් කිරීම – එක් වැඩසටහනකට අනෙක විනාශ කළ නොහැක.

OS **වියුක්ත කිරීම්** ද දෙයි: **ගොනු** (නම් කළ බයිට් ප්‍රවාහ), **ඩිරෙක්ටරි/ෆෝල්ඩර** (ගොනු එකතු), සහ වැඩසටහන් සඳහා සංවිධිත **දත්ත**. ඔබේ රචනාව තැටි අංශයේ කොහේදැයි ඔබ නොදනී – `/home/amma/essay.docx` වැනි මාර්ගයක් විවෘත කරයි.

🧱 විසඳූ උදාහරණය: ප්‍රධාන OS කාර්යයන් හතර සහ “ගොනු” සහ “ඩිරෙක්ටරි” සඳහා වියුක්ත කිරීම් බැගින් එකක් නම් කරන්න.
කාර්යයන්: අතුරුමුහුණත්, ක්‍රියාවලි කළමනාකරණය, සම්පත් කළමනාකරණය, ආරක්ෂාව.
වියුක්ත: **ගොනුව** නම් කළ බයිට් ප්‍රවාහයකි; **ඩිරෙක්ටරිය** ගොනු ෆෝල්ඩරයකි.

4. මෙහෙයුම් පද්ධති වර්ගීකරණය

වර්ගය	අදහස	උදාහරණ ස්වභාවය
එක පරිශීලක – එක කාර්යය	එක් අයෙක්, එකවර එක් වැඩසටහනක්.	මුල් MS-DOS වැනි.
එක පරිශීලක – බහු කාර්ය	එක් අයෙක්, එකවර වැඩසටහන් බොහෝ.	e	ක
බහු පරිශීලක – බහු කාර්ය	බොහෝ දෙනෙක්, බොහෝ වැඩසටහන්, බෙදාගත් යන්ත්‍රය.	i	i
බහු-ත්‍රෙඩ්	එක් ක්‍රියාවලියකට පාලන ත්‍රෙඩ් කිහිපයක්.	r	ැ
තත්‍ය කාලීන	දැඩි කාලසීමා තබා ගත යුතුය (මෝටර්, රොබෝ, වෛද්‍ය).	T	ා
කාල බෙදාගැනීම	කෙටි කැබලිවලින් CPU පරිශීලක/රැකියා අතර මාරු වේ.	l	ම

🧱 විසඳූ උදාහරණය: දුරකථනයක Android “එක පරිශීලක – බහු කාර්ය” ද “බහු පරිශීලක – බහු කාර්ය” ද? කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.
බොහෝ විට **එක පරිශීලක – බහු කාර්ය**: එක් හිමිකරුවෙක්, නමුත් යෙදුම් බොහෝ එකට ධාවනය වේ.

💡 **බහු-ක්‍රමලේඛනය** CPU භාවිතය ඉහළ නැංවීමට රැකියා කිහිපයක් මතකයේ තබයි. **කාල බෙදාගැනීම** කෙටි කැබලි සමඟ අන්තර්ක්‍රියාකාරී බෙදාගැනීම අවධාරණය කරයි.

🚀 **විෂය නිර්දේශයෙන් ඔබ්බට (2026 යාවත්කාලීනය)** *විභාගයට අවශ්‍ය නැත – දැනුම සඳහා කියවන්න.* 2026 දී ක්ලවුඩ් “OS” ස්ථර (Linux කන්ටේනර, Kubernetes, Android/iOS) තවමත් එකම අදහස් මත රඳා පවතී: ක්‍රියාවලි වෙන් කරන්න, CPU සහ මතකය බෙදන්න, පරිශීලකයින් ආරක්ෂා කරන්න. Chromebook සහ පාසල් thin client බොහෝ විට සර්වරයකින් ඩෙස්ක්ටොප් එකක් ප්‍රවාහනය කරයි – එය නවීන ආවරණයකින් යුත් බහු-පරිශීලක කාල බෙදාගැනීමකි.

ප්‍රධාන පද

මෙහෙයුම් පද්ධතිය – දෘඩාංග කළමනාකරණය කර පරිශීලකයින්ට සහ යෙදුම්වලට සේවා සපයන පද්ධති මෘදුකාංගය.

අතුරුමුහුණත – OS සමඟ කතා කරන ආකාරය – CLI හෝ GUI.

CLI – විධාන රේඛා අතුරුමුහුණත – ටයිප් කළ විධාන.

GUI – චිත්‍රක පරිශීලක අතුරුමුහුණත – ජනේල, අයිකන, මෙනු, පොයින්ටර්.

ක්‍රියාවලි කළමනාකරණය – ධාවනය වන වැඩසටහන් සෑදීම, කාර්ය සටහන්ගත කිරීම සහ අවසන් කිරීම.

සම්පත් කළමනාකරණය – වැඩසටහන් අතර CPU, මතකය, තැටි සහ උපාංග බෙදා දීම.

ආරක්ෂාව සහ ආරක්ෂණය – පරිශීලකයින් සහ වැඩසටහන් එකිනෙකාට හෝ පද්ධතියට හානි කිරීමෙන් වැළැක්වීම.

ගොනු ව්‍යුක්ත කිරීම – OS මගින් කළමනාකරණය කරන නම් කළ බයිට් ප්‍රවාහයකි.

ඩිරෙක්ටරිය – ගොනු (සහ අනෙක් ඩිරෙක්ටරි) සංවිධානය කරන නම් කළ ෆෝල්ඩරයකි.

බහු-ක්‍රමලේඛනය – CPU කාර්යබහුලව තබා ගැනීමට රැකියා කිහිපයක් මතකයේ තබා ගැනීම.

කාල බෙදාගැනීම – සෑම පරිශීලක/රැකියාවකටම CPU මත කෙටි වාරයක් දීම.

තත්‍ය කාලීන OS – නිශ්චිත කාලසීමාවක් තුළ පිළිතුරු දිය යුතු OS එකකි.

ආදර්ශ ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු

1. මෙහෙයුම් පද්ධතියක් අර්ථ දක්වන්න.

පිළිතුර: පරිගණක දෘඩාංග කළමනාකරණය කර පරිශීලකයින්ට සහ යෙදුම් වැඩසටහන්වලට පහසු, ආරක්ෂිත අතුරුමුහුණතක් සපයන පද්ධති මෘදුකාංගය.

2. OS හි ප්‍රධාන කාර්යයන් හතරක් ලැයිස්තුගත කරන්න.

පිළිතුර: අතුරුමුහුණත් සැපයීම; ක්‍රියාවලි කළමනාකරණය; සම්පත් කළමනාකරණය; ආරක්ෂාව සහ ආරක්ෂණය.

3. ගබඩා කළ දත්ත සඳහා OS දෙන වියුක්ත කිරීම් මොනවාද?

> **පිළිතුර:** ගොනු (නම් කළ බයිට් ප්‍රවාහ) සහ ඒවා සංවිධානය කරන ඩිරෙක්ටරි/ෆෝල්ඩර.

4. බහු-ක්‍රමලේඛනය සහ කාල බෙදාගැනීම වෙන්කර හඳුනාගන්න.

> **පිළිතුර:** බහු-ක්‍රමලේඛනය CPU අලස කාලය අඩු කිරීමට රැකියා කිහිපයක් මතකයේ තබයි; කාල බෙදාගැනීම අන්තර්ක්‍රියාකාරී බෙදාගැනීම සඳහා කෙටි කැබලිවලින් CPU මාරු කරයි.

5. තත්‍ය කාලීන OS භාවිත වන්නේ කුමක් සඳහාද?

> **පිළිතුර:** වාහන පාලක, රොබෝ සහ වෛද්‍ය උපකරණ වැනි දැඩි කාලසීමා තබා ගත යුතු පද්ධති.

6. එක පරිශීලක බහු-කාර්ය සහ බහු පරිශීලක බහු-කාර්ය සඳහා උදාහරණ බැගින් එකක් දෙන්න.

> **පිළිතුර:** එක පරිශීලක බහු-කාර්ය: නිවසේ Windows PC. බහු පරිශීලක බහු-කාර්ය: ලොගින් බොහෝ සහිත Linux පාසල් සර්වර්.

බහුවරණ ප්‍රශ්න

1. මෙහෙයුම් පද්ධතියක් හොඳින් විස්තර වන්නේ

A. the CPU chip itself
B. only a word processor
C. system software that manages hardware and serves apps/users
D. a printer cable
E. a single application game

2. OS කාර්යයක් වන්නේ

A. smelting iron
B. drawing paper maps only
C. tax collection
D. writing novels for the user
E. process management

3. GUI යනු

A. Graphical User Interface
B. Gateway User Internet
C. Graphics Under Integer
D. General USB Input
E. Global Unit Index

4. OS ට ගොනුවක් ප්‍රධාන වශයෙන්

A. a password only
B. a network cable
C. always a picture
D. a named stream of bytes
E. the CPU cache

5. කාල බෙදාගැනීම අවධාරණය කරන්නේ

A. turning the machine off
B. one job until it ends with no switching
C. short CPU slices for interactive users
D. only printing
E. disk formatting only

6. තත්‍ය කාලීන OS එකකට

A. never use memory
B. meet strict timing deadlines
C. support only one font
D. avoid all files
E. run only on paper

7. එක පරිශීලක – එක කාර්යය යනු

A. one person, one program at a time
B. only real-time control
C. no users
D. only networking
E. many people, many programs

8. බහු-ත්‍රෙඩ් යනු

A. formatting a disk
B. many CPUs with no OS
C. one process has several threads of control
D. no processes at all
E. only one bit of RAM

9. යෙදුම් සහ දෘඩාංග අතර සිටින්නේ

A. the monitor cable
B. only the keyboard
C. a blank CD
D. the chair
E. the operating system

10. සම්පත් කළමනාකරණයට බෙදා දීම ඇතුළත්

A. school timetables on paper
B. CPU, memory, disk and devices
C. only the wallpaper
D. only the font size
E. weather only

11. කාණ්ඩ පද්ධති ඓතිහාසිකව

A. had no CPU
B. gave each user a smartphone GUI
C. printed nothing
D. were only used in cars
E. ran collected jobs with little interaction

12. ආරක්ෂාව සහ ආරක්ෂණය උදව් වන්නේ

A. remove all passwords
B. make the screen brighter only
C. increase font size only
D. stop programs/users harming each other or the system
E. disable the disk

13. “දෘඩාංග කළමනාකරණය කර පරිශීලකයින්ට සහ යෙදුම්වලට සේවා සපයන පද්ධති මෘදුකාංගය” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. කාල බෙදාගැනීම
B. සම්පත් කළමනාකරණය
C. ගොනු වියුක්ත කිරීම
D. මෙහෙයුම් පද්ධතිය
E. CLI

14. “OS සමඟ කතා කරන ආකාරය – CLI හෝ GUI” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. අතුරුමුහුණත
B. ආරක්ෂාව සහ ආරක්ෂණය
C. ඩිරෙක්ටරිය
D. GUI
E. තත්‍ය කාලීන OS

15. “විධාන රේඛා අතුරුමුහුණත – ටයිප් කළ විධාන” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. CLI
B. බහු-ක්‍රමලේඛනය
C. ක්‍රියාවලි කළමනාකරණය
D. ගොනු වියුක්ත කිරීම
E. මෙහෙයුම් පද්ධතිය

16. “චිත්‍රක පරිශීලක අතුරුමුහුණත – ජනේල, අයිකන, මෙනු, පොයින්ටර්” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. අතුරුමුහුණත
B. කාල බෙදාගැනීම
C. ඩිරෙක්ටරිය
D. සම්පත් කළමනාකරණය
E. GUI

17. “ධාවනය වන වැඩසටහන් සෑදීම, කාර්ය සටහන්ගත කිරීම සහ අවසන් කිරීම” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. CLI
B. ක්‍රියාවලි කළමනාකරණය
C. තත්‍ය කාලීන OS
D. බහු-ක්‍රමලේඛනය
E. ආරක්ෂාව සහ ආරක්ෂණය

18. “වැඩසටහන් අතර CPU, මතකය, තැටි සහ උපාංග බෙදා දීම” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. GUI
B. කාල බෙදාගැනීම
C. සම්පත් කළමනාකරණය
D. ගොනු වියුක්ත කිරීම
E. මෙහෙයුම් පද්ධතිය

19. “පරිශීලකයින් සහ වැඩසටහන් එකිනෙකාට හෝ පද්ධතියට හානි කිරීමෙන් වැළැක්වීම” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. තත්‍ය කාලීන OS
B. ආරක්ෂාව සහ ආරක්ෂණය
C. අතුරුමුහුණත
D. ඩිරෙක්ටරිය
E. ක්‍රියාවලි කළමනාකරණය

20. “OS මගින් කළමනාකරණය කරන නම් කළ බයිට් ප්‍රවාහයකි” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. බහු-ක්‍රමලේඛනය
B. CLI
C. සම්පත් කළමනාකරණය
D. ගොනු වියුක්ත කිරීම
E. මෙහෙයුම් පද්ධතිය

ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න

1. OS අර්ථ දක්වා පරිගණකයකට එකක් අවශ්‍ය වන්නේ ඇයිදැයි කියන්න. *(ලකුණු 2)*

> දෘඩාංග කළමනාකරණය කරන පද්ධති මෘදුකාංගය (1); නැතිනම් සෑම උපාංග විස්තරයක්ම පරිශීලකයාට කළ යුතුය / බෙදාගැනීම අනාරක්ෂිතයි (2).

2. ප්‍රධාන OS කාර්යයන් හතර එක් එක් වාක්‍යයකින් ලැයිස්තුගත කරන්න. *(ලකුණු 4)*

> අතුරුමුහුණත් (1); ක්‍රියාවලි (1); සම්පත් (1); ආරක්ෂාව (1).

3. ගොනු සහ ඩිරෙක්ටරි වියුක්ත කිරීම් පැහැදිලි කරන්න. *(ලකුණු 3)*

> ගොනුව = නම් කළ බයිට් ප්‍රවාහය (1); ඩිරෙක්ටරිය = ගොනු එකතුව (1); භෞතික අංශ සඟවයි (1).

4. එක පරිශීලක බහු-කාර්ය සහ බහු පරිශීලක බහු-කාර්ය OS සංසන්දනය කරන්න. *(ලකුණු 3)*

> එක: එක් ලොගින්, යෙදුම් බොහෝ (1); බහු: ලොගින් බොහෝ යන්ත්‍රය බෙදා ගනී (1); උදාහරණ (1).

5. බහු-ක්‍රමලේඛනය සහ කාල බෙදාගැනීම වෙන්කර තත්‍ය කාලීන OS කෙටියෙන් සඳහන් කරන්න. *(ලකුණු 3)*

> බහු-ක්‍රමලේඛනය: මතකයේ රැකියා කිහිපයක් (1); කාල බෙදාගැනීම: කෙටි කැබලි (1); තත්‍ය කාලීන: දැඩි කාලසීමා (1).

සාරාංශය

- OS දෘඩාංග කළමනාකරණය කර පරිශීලකයින්ට සහ යෙදුම්වලට ආරක්ෂිත අතුරුමුහුණතක් දෙයි.
- ප්‍රධාන කාර්යයන්: අතුරුමුහුණත්, ක්‍රියාවලි, සම්පත්, ආරක්ෂාව.
- වියුක්ත කිරීම් අතර ගොනු සහ ඩිරෙක්ටරි ඇත.
- OS වර්ග: එක/බහු පරිශීලක, බහු-කාර්ය, බහු-ත්‍රෙඩ්, තත්‍ය කාලීන, කාල බෙදාගැනීම.
- විකාශය: OS නැත → කාණ්ඩ → බහු-ක්‍රමලේඛනය → කාල බෙදාගැනීම → පුද්ගලික/ජංගම.

MCQ පිළිතුරු – 5.1

1. **C** – OS = පද්ධති මෘදුකාංග කළමනාකරු.
2. **E** – ක්‍රියාවලි කළමනාකරණය මූලික OS කාර්යයකි.
3. **A** – ජනේල/අයිකන/මෙනු.
4. **D** – ගොනු වියුක්ත කිරීම.
5. **C** – CPU මත කෙටි වාර.
6. **B** – කාලසීමා වැදගත්ය.

7. **A** – මුල් PC/DOS වැනි.
8. **C** – ක්‍රියාවලියක් තුළ ත්‍රෙඩ්.
9. **E** – OS ස්ථරය.
10. **B** – සම්භාව්‍ය සම්පත්.
11. **E** – පන්ච් කාඩ් කාණ්ඩ.
12. **D** – වෙන් කිරීම සහ අවසර.
13. **D** – මෙහෙයුම් පද්ධතිය – දෘඩාංග කළමනාකරණය කර පරිශීලකයින්ට සහ යෙදුම්වලට සේවා සපයන පද්ධති මෘදුකාංගය.
14. **A** – අතුරුමුහුණත – OS සමඟ කතා කරන ආකාරය – CLI හෝ GUI.
15. **A** – CLI – විධාන රේඛා අතුරුමුහුණත – ටයිප් කළ විධාන.
16. **E** – GUI – චිත්‍රක පරිශීලක අතුරුමුහුණත – ජනේල, අයිකන, මෙනු, පොයින්ටර්.
17. **B** – ක්‍රියාවලි කළමනාකරණය – ධාවනය වන වැඩසටහන් සෑදීම, කාර්ය සටහන්ගත කිරීම සහ අවසන් කිරීම.
18. **C** – සම්පත් කළමනාකරණය – වැඩසටහන් අතර CPU, මතකය, තැටි සහ උපාංග බෙදා දීම.
19. **B** – ආරක්ෂාව සහ ආරක්ෂණය – පරිශීලකයින් සහ වැඩසටහන් එකිනෙකාට හෝ පද්ධතියට හානි කිරීමෙන් වැළැක්වීම.
20. **D** – ගොනු වියුක්ත කිරීම – OS මගින් කළමනාකරණය කරන නම් කළ බයිට් ප්‍රවාහයකි.

© 2026 schoolict.net (Ruwan Mangala Suraweera). සියලු හිමිකම් ඇවිරිණි.